

De

Reformatie

INSPIREREND KERK ZIJN

**Kerst voor Nederlanders
anno 2014**

*Mannen én vrouwen:
gezalfd en van Christus*

De derde dag

Advent

God komt naar ons toe

COLOFON

De Reformatie verschijnt om de andere week en is een uitgave van Stichting De Reformatie.

Bestuur drs. Bernard Bos (voorzitter),
Herman Rozemuller (penningmeester)

Kernredactie drs. Bas Luiten (hoofdredacteur),
drs. Heleen Sytsma - van Loo (eindredacteur),
drs. Matthijs Haak, drs. Peter Hommes,
drs. Erik Koning.

Brede redactie kernredactie plus dr. Rob van
Houwelingen, dr. Hans Schaeffer, Jan Westert

Alle stukken voor de redactie bij voorkeur per
e-mail: redactie@dereformatie.nl.
Eventueel per post naar Redactie De Reformatie,
Fontanalaan 3, 5624 KN Eindhoven. Alles wat
met (abonnementen)administratie te maken
heeft naar info@dereformatie.nl of per post naar
De Reformatie, Postbus 89, 7730 AB Ommen.

Opmaak IDD concept.communicatie.creatie |
www.idd.nl

Druk Kon. BDU Grafisch bedrijf

Administratie

De Reformatie, postbus 89, 7730 AB Ommen
info@dereformatie.nl /// tel. 0529 - 43 88 90

Advertenties

Nico Postuma, tel. 0341 - 84 21 47,
tel. 06 - 139 959 05 /// adverteren@dereformatie.nl
Contracttarief op aanvraag

Abonnementen

€ 52,50 per jaar /// studenten € 19,50 ///
buitenland € 130,-

Het abonnementsjaar loopt van 1 januari t/m
31 december

De Reformatie is op Daisy cd-rom verkrijgbaar
bij de Chr. Blindenbibliotheek voor blinden en
slechtzienden. Tel. 0341 - 56 54 99.

Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is het
niet toegestaan artikelen uit dit blad over te nemen.

www.dereformatie.nl

Volg ons op Twitter
via #DeReformatie

www.facebook.com/dereformatie

JEZUS' AFDALING

TEKST: HELEEN SYTSMA-VAN LOO, EINDREDACTEUR ///

Alle godsdiensten zijn in wezen gelijk,
wordt tegenwoordig wel beweerd; ze
gaan allemaal over de vraag: hoe word
ik gelukkig en hoe wordt de wereld
beter dan ze nu is?

Dat lijkt op het eerste gezicht een
sympathiek en tolerant standpunt. Tim
Keller vertelt in een van zijn nieuwste
boeken hoe hij eens samen met een
imam deelnam aan een paneldiscussie
over de verschillen tussen de islam en
het christendom. Beiden kregen een mi-
nuut of twintig de tijd om daarover te
spreken. Maar tijdens de discussieronde
hield een student uit het publiek stug
vol dat er vooral overeenkomsten wa-
ren: zowel de islam als het christendom
gaan over een liefdevolle God en over
het liefhebben van God en de naaste.
Allereerst, zegt Keller, is het standpunt
dat alle godsdiensten gelijk zijn net
zo dogmatisch als de claim van de
godsdiensten dat ze uniek zijn. Iemand
die beweert dat alle godsdiensten gelijk
zijn, meent het beter te weten dan de
aanhangers van de godsdiensten zelf.
Maar vaak gaat achter dat standpunt
ook angst en een gebrek aan moed
schuil. Stel dat je toegeeft dat de be-
weringen van een bepaalde godsdienst
fundamenteel afwijken van die van een

andere, dan moet je zelf nagaan welke
beweringen valide zijn en welke niet.
En vervolgens kom je voor een keuze te
staan: als wat die godsdienst zegt waar
is, dan heeft dat gevolgen voor mijn
leven.

Een weliswaar wat simplistisch ver-
haal om de verschillen tussen de drie
wereldgodsdiensten duidelijk te maken
gaat over een man die in een diepe put
gefallen is. Achtereenvolgens komen
Boeddha, Mohammed en Jezus voorbij.
Boeddha roept naar beneden: overwin
je verlangen om eruit te komen en je
zult een gelukkig mens zijn. Moham-
meds boodschap is: doe Allah's wil en
wie weet word je bevrijd. En wat doet
Jezus? Hij daalt af in de put, helpt de
ongelukkige man omhoog en dempt de
put.

De waarheid van Jezus' afdaling naar de
aarde is de enige die een mens gelukkig
en de wereld beter maakt – nu al, en
straks in volmaaktheid.

IN DIT NUMMER

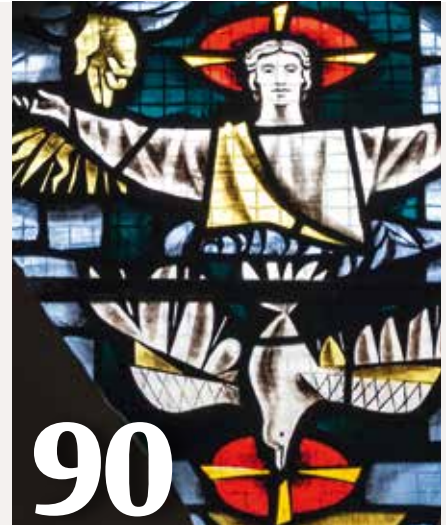
PREKEN OVER DE KOMENDE GOD

Weer een nieuw kerkelijk jaar, weer advent, weer Kerst – hoe doe je dat als dominee in november en december, jaar in jaar uit? Een tiental predikanten vertelt erover. 'Wanneer je preekt over God die naar ons toekomt, zit je bij het hart van het evangelie.'

KERST VOOR NEDERLANDERS ANNO 2014

Hoe beleven mensen die God niet (meer) kennen Kerst, wat betekent Kerst voor hen? Redacteur Matthijs Haak vroeg het aan historicus Han van der Horst, die schrijft: 'Kerst: je moet er hoe dan ook doorheen maar het is allemaal niet zonder betekenis.'

MANNEN ÉN VROUWEN: GEZALFDEN VAN CHRISTUS

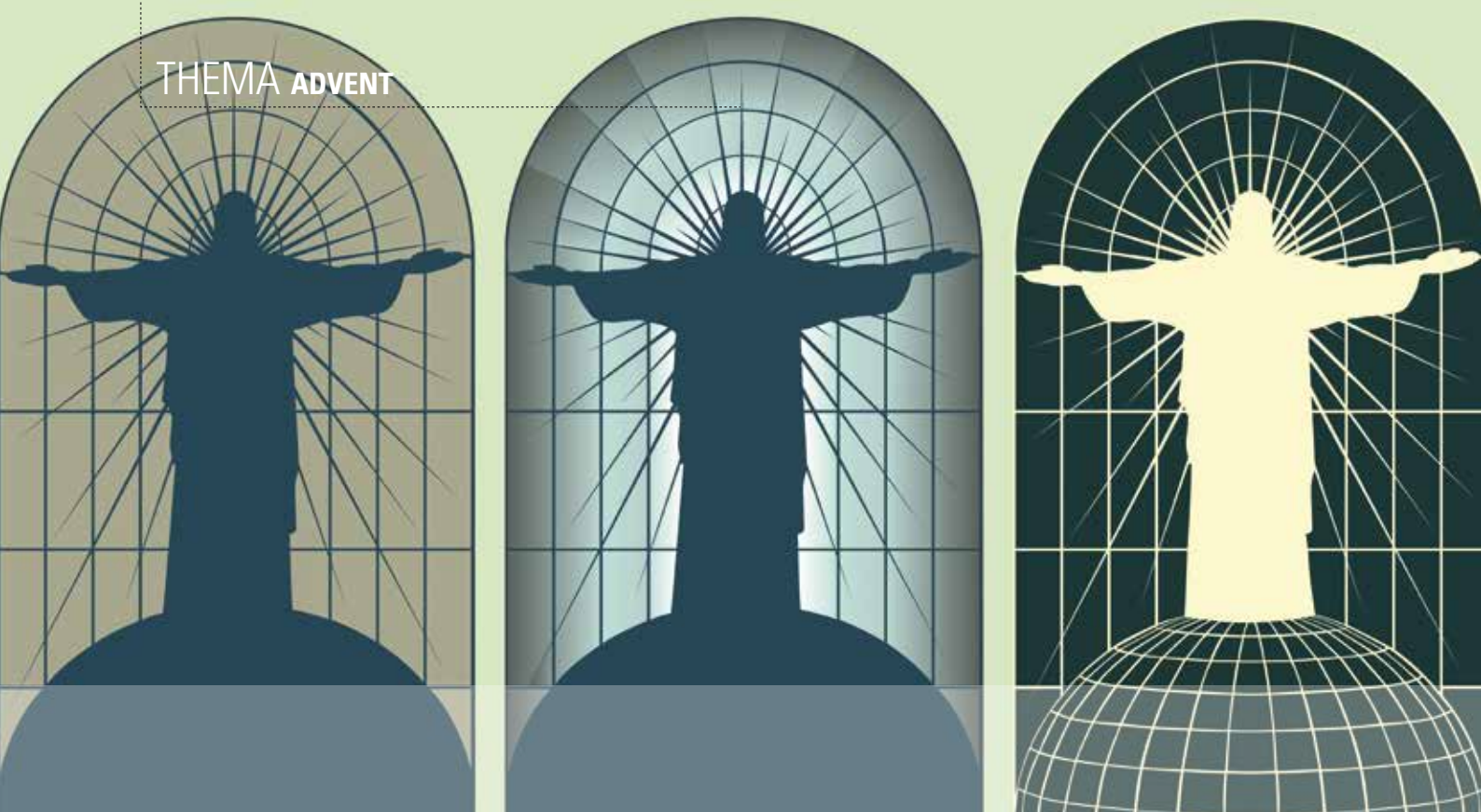
Ds. Henk Folkers probeert het onderwerp m/v in de kerk te plaatsen in 'het doorlopend spreken van de Schrift', een formulering die ook de synode van Ede gebruikt. Hij ziet in de Schrift in dit verband twee lijnen, die beide bij hetzelfde antwoord uitkomen.

EN VERDER

80 ADVENTSLIED /// 82 'DE KWETSBAARHEID VAN JEZUS' /// 88 WANDELEN MET GOD KLEIN

PINKSTEREN /// 93 COLUMN SINTERKLAAS /// 93 UIT DE KERKEN /// 94 BIJBELTAAL DE DERDE DAG

/// 96 ONDERWEG ZIJN IS ... ///

Preken over de komende God

TEKST: HELEEN SYTSMA-VAN LOO, NEERLANDICUS EN EINDREDACTEUR VAN *DE REFORMATIE* ///

Weer een nieuw kerkelijk jaar, weer advent, weer Kerst – hoe doe je dat als predikant, jaar in jaar uit, zo tussen eind november en eind december? Met Kerst over de geboorte van onze Heer en de betekenis daarvan preken, al dan niet uit de evangeliën, dat ligt voor de hand. Maar welke thema's en teksten laat je in de weken die daaraan voorafgaan voorbijkomen? We vroegen het een aantal vrijgemaakte predikanten.

Eigenlijk leven we constant in adventstijd als gezin van God dat zijn “Oudste Broer” tegemoet leeft,” zegt ds. Han Hagg (Zwolle-Zuid), die dit jaar als predikant voor de achtentwintigste keer aan een nieuw kerkelijk jaar begint. ‘Juist als je ziet hoe donker het is in de wereld om je heen is het zo goed samen de lichtpuntjes te ontdekken.’ In de adventstijd wil hij daarom aan de gemeente tekens meegeven van hoop en verwachting en stimuleren om verwachtingsvol te leven. Hagg: ‘Een ander belangrijk element is het “wees niet bang”: God is erbij. Hij bemoedigt je onderweg.’ Vorig jaar koos Hagg onder andere voor de rijzende ster uit Numeri 24:17 en voor de lijn van verwachting die er was vanaf Eva. Dit jaar kiest hij in elk geval ook voor het thema ‘bereid zijn om mee te werken in Gods plan’: God zet engelen en mensen in zoals Hij dat wil.

Creatief zijn Veel predikanten zien de adventsperiode als een goede aanleiding om lijnen te trekken van Oude naar Nieuwe Testament; het onderwerp ‘we verwachten de Heer’ leent zich daar natuurlijk bij uitstek voor. ‘Ik wil graag laten zien dat de verwachting van de komst van de messias heel sterk was in de tijd van het Oude Testament,’ zegt ds. Peter Baas (Vlissingen, 36 jaar predikant), ‘en dat er nog een tweede komst van Jezus te verwachten is. Ook wij moeten nog hoopvol uitzien naar de komst van Jezus en daarin niet verslappen.’ Zowel vorig jaar als dit jaar kiest hij onder andere voor een aantal teksten uit Jesaja.

Ds. Maarten van Loon, bijna drieënhalve jaar predikant in Dalfsen, houdt er wel van om het kerkelijk jaar te volgen, maar het moet geen keurslijf worden voor de prediking. ‘Je hoeft niet per se de preekstof op het onderwerp af te stemmen; daarvoor kun je ook de andere onderdelen van de liturgie gebruiken,’ is zijn mening. ‘Ik ben nog niet zo lang predikant, maar op een gegeven moment heb je alles wel zo’n

‘Het valt niet mee om binnen een beperkt kader steeds weer creatief te zijn’

beetje gehad, lijkt mij. Het valt niet mee om binnen een beperkt kader steeds weer creatief te zijn.’ Zelf heeft hij afgelopen jaar gekozen voor een serie over Ruth. Bij het maken van de preken had hij een preekvoorbereidingsgroep ingeschakeld. Daar kwam veel uit wat waardevol was voor het preekproces. Wat hij de gemeente in grote lijnen mee wil geven in de adventstijd is hoop, verwachting en vertrouwen.

Ruth Over Ruth ging het vorig jaar ook in Apeldoorn-Centrum. Ds. Henk van de Kamp, al 36 jaar predikant, vindt de adventsperiode inderdaad een mooie kans om Oude en Nieuwe Testament met elkaar te verbinden, maar ook om op te roepen tot verootmoediging: de redding kwam tot stand zonder ons, maar wel voor ons. Het Bijbelboek Ruth toont de lijn van Ruth via Boaz naar David. Bovendien speelt het zich af in Betlehem, het broodhuis, waar later het ‘brood des levens’ werd geboren. Dit jaar is het thema, op verzoek van de feestdagencommissie, ‘op zoek naar de Koning’, een thema dat spreekt van licht in een donkere, chaotische

tijd. Preekstof haalt Van de Kamp uit de Bijbelboeken Rechters en Lucas.

‘Wat ik graag wil dat de gemeente meekrijgt in de adventstijd is dat God de eeuwen door dicht bij de mensen wilde zijn,’ zegt ds. Frans Wisselink uit Almelo. Hij is 27 jaar predikant. ‘Ik wil dat concreet maken aan de hand van de geschiedenis van de tempel in Jeruzalem, en dat doortrekken naar het heden en de toekomst: we zien ernaar uit dat God definitief gaat wonen bij de mensen.’ Hij preekt daarom over Gods heerlijkheid die de tempel in beslag neemt en over de lofliederen die dan gezongen worden (1 Kon. 8:10-11; 2 Kron. 5:11-14; 2 Kron. 7:1-3; Ezra 3:10-13). Met Kerst kiest hij voor Lucas 2:14, het loflied van de engelen.

Lucas Mark Veurink is ruim twee jaar predikant, in Franeker. Hij hoopt dat advent mensen klaarmaakt voor de vreugde en de verwondering om de geboorte van Jezus: ‘Mensen lopen vast, maar met Kerst grijpt God zelf in. Ik hoop dat de adventsperiode ons bescheiden maakt: we verwachten de verlossing niet van onszelf maar van

‘Eigenlijk draait het in elke preek als het goed is om hoe hard wij Christus nodig hebben’

God. En Hij is onderweg!’ Zowel vorig jaar als dit jaar kiest hij zijn preekstof in overleg met de kinderclub. ‘Vorig jaar was de lijn: Jezus komt in een donkere wereld, waarin zelfs Gods eigen volk vastloopt. De komst van de Heer Jezus was zo nodig! Tijdens de vier

adventspondagen preekte ik over vier voorvaders van Jezus: David, Salomo, Hizkia en Joas.’ Dit jaar kiest hij niet zozeer voor een thematische lijn, maar voor preken

>>>

over de gebeurtenissen die voorafgaan aan de geboorte van de Heer, die dus echt thuishoren in de adventsperiode en meer tot de verbeelding van de kinderen spreken dan de profetieën. Het worden vier preken over Lucas 1: de aankondiging van de geboorte van Johannes, de aankondiging van de geboorte van Jezus, Maria op bezoek bij Elisabet en de geboorte van Johannes.

Spreuken Niet alle predikanten kiezen ervoor om heel expliciet aandacht te besteden aan advent door er een aparte serie van te maken. ‘Eigenlijk wil ik dat de mensen in alle preken iets meekrijgen van de grootheid van God. Het is in deze periode misschien alleen wat meer toegespitst op Gods ingrijpen op aarde,’ zegt ds. Jaap Boerma (Rotterdam-Oost, 25 jaar predikant). Tussen september en december preekt hij altijd al uit het Oude Testament. Hij kiest dan een Bijbelboek of onderwerp waar hij nog niet eerder over gepreekt heeft. Vorig jaar was dat Amos, dit jaar is het Spreuken en wil hij in de adventstijd preken over de deugden rechtvaardigheid en hoop. ‘Eerder hebben we trouwens naar aanleiding van een aantal voorwerpen extra aandacht gevraagd voor advent.’

Een andere predikant merkt op dat hij eerder niet echt een afgerond geheel maakte van zijn prekenserie in december. ‘De laatste jaren probeer ik dat wel, en dat bevalt mij en de gemeente beter.’

Vorig jaar koos hij voor Lucas, nu is hij bezig met een serie over Jeremia. De hoofdstukken 30 en 31 leveren genoeg stof op voor de adventstijd. Wat hij de gemeente in die periode vooral wil meegeven is ‘wat de teksten

opleveren en daar laat ik mij door verrassen. Eigenlijk draait het in elke preek als het goed is om hoe hard wij Christus nodig hebben. Soms past bij een tekst goed het element van waakzaamheid en verwachting.’

Verderkijkers Ds. Harrie de Hullu (Ommen, 25 jaar predikant) is een warm voorstander van het volgen van het kerkelijk jaar. Hij schreef er twee jaar geleden een boek over: *Tijd voor het geheim van Christus*. ‘Ik vind advent één van de mooiste periodes van het jaar om te preken,’ zegt hij. ‘Wanneer je preekt over God die naar ons toe komt, zit je bij het hart van het evangelie. Vanaf Genesis 3 tot Openbaring 22 is God de komende God. De boodschap van advent zet de toon voor het hele liturgisch jaar. Ik ben blij dat het gelukt is om in het Bijbelrooster van het Steunpunt Liturgie een beweging te maken over de kerstdagen heen. Zo nemen we wat we in de advents- en kersttijd gehoord hebben mee in het leven van elke dag.’

Vorig jaar preekte De Hullu zelf over de vier vrouwen uit Matteüs 1, teksten die werden aange-reikt door het oecumenisch leesrooster en die aansloten op het Bijbellesrooster en de adventkalender van het Steunpunt Liturgie. Mede door die inbedding werden de preken opmerkelijk goed ontvangen. Dit jaar preekt hij opnieuw over de advents-

stof van het oecumenisch leesrooster en het Steunpunt Liturgie. Het thema is ‘de verderkijkers’: vier mensen die in een donkere tijd verder kijken: de deurwachter (Marc. 13:34), Johannes (Joh. 1:19-

28), Jesaja (Jes. 65:17-25) en Maria (Luc. 1:26-38). Bij dit thema is speciaal een lied geschreven (zie kader pag. 79).

De Hullu: ‘Behalve dat ik graag gebruik maak van het goede materiaal dat beschikbaar is, heeft deze onderwerps-

keuze ook een inhoudelijke reden. We sluiten een jaar af met veel duisternis en onzekerheid. De “verderkijkers” stimuleren om aan de hand van Gods beloften verder te kijken. Op het kerstfeest zien we hoe God zijn beloften begint te vervullen en in de epifaniëntijd (“de tijd van de verschijning van de Heer”, de eerste weken van het nieuwe jaar) preek

ik aan de hand van Kolossenzen over hoe je in de wereld van vandaag leeft met het uitzicht op een betere wereld.’

Zacharia Verder kijken dan Kerst is ook wat ds. Peter Trimp (Goes, 37 jaar predikant) zijn gemeente mee wil geven. In Goes wordt de adventstijd altijd als een bijzondere tijd ervaren, met speciale accenten in de liturgie: de cantorij, een liturgisch bloemstuk en een avondmaalsviering in het teken van voorbereiding op de komst van onze Heer in majesteit. Daarnaast wordt er buiten de eredienst om meegewerkt aan de volkskerstzang en aan de organisatie van een kerstmaaltijd voor asielzoekers.

Ook Trimp preekt tijdens advent vanuit de verwachting van het Oude Testament. Vorig jaar was dat aan de hand van Zacharia, een vrij onbekende profeet: God zoekt onder ons zijn woning en Hij stuurt zijn koning! ‘Zo leer je anders kijken naar je eigen situatie; je leert verder te kijken dan Kerst en blijft uitzien naar de koning die komt,’ is Trimps overtuiging. Dit jaar preekt hij over Psalm 80 en

‘Hernieuwd

bewustzijn waarom

Kerst nodig is, is

een medicijn tegen

alle oppervlakkige

kerststemming’

‘Wanneer je preekt

over God die naar

ons toekomt, zit je

bij het hart van het

evangelie’

Psalm 130 en over teksten uit Jesaja. 'De verwachting in heel het Oude Testament krijgt een enorme dimensie bij Jesaja. Het motief van de ongekende bevrijding uit de ballingschap spreekt me aan en is het enige uitzicht in alle misère

vandaag.' Wat hij zijn gemeente in de adventstijd allereerst mee wil geven is een hernieuwd besef waarom Kerst nodig was en is voor ons en voor de wereld. 'Dat hernieuwde bewustzijn is een medicijn tegen alle oppervlakkige kerststemming.'

Behalve het eerdergenoemde verder kijken dan Kerst is een ander belangrijk element: hoe delen wij onze rijkdom met onze omgeving die geen boodschap heeft aan Kerst? ///

Verder kijken dan de horizon

Voor het Steunpunt Liturgie heeft ds. Harrie de Hullu in samenwerking met Anje de Heer het project 'Verderkijkers' gemaakt. Verderkijkers zijn mensen die verder kijken dan dat wat het oog ziet. Ze zien meer dan anderen, ze kijken achter de horizon. Ze willen daarin anderen ook meeneemen, want achter de horizon kijken geeft hoop en uitzicht.

In het project 'Verder kijken...' vormen Bijbelse vergezichten de rode draad voor de adventstijd. Ze worden aangedragen door de deurwachter uit Marcus 13, de woestijnbewoner Johannes met zijn bijnaam 'de doper', de profeet Jesaja en de jonge vrouw Maria. In de kersttijd wordt de blik gericht op de manier waarop God die vergezichten begint waar te maken. In de epifaniëntijd gaat het erom de vergezichten vast te houden, ook als de feesttijd weer voorbij is en het leven van alledag de aandacht opeist.

'Verder kijken...' bestaat uit vier onderdelen:

1. Een Bijbellesrooster voor thuis. Voor iedere dag een Bijbelles, een dagtekst en een korte toelichting of overdenking. Het leesrooster begint op de eerste zondag van advent (30 november) en loopt door tot en met zondag 4 januari. Voor de weken daarna, de epifaniëntijd, is eveneens een rooster opgenomen, beknopter dan dat voor advent en Kerst, maar het sluit er bij aan. Aan de hand van de brief aan de Kolossenzen gaat het over verder kijken in het alledaagse leven, verder kijken doordat je Christus hebt leren kennen zoals Hij Zich aan de wereld heeft laten

zien. Het Bijbellesrooster kan persoonlijk worden gebruikt, maar ook kan de basis vormen voor een gemeenteproject.

2. Een adventskalender die aansluit bij het verder kijken onder het motto 'Verder kijken dan je neus lang is (met verderkijkers uit de Bijbel)'. Bij de kalender zelf – iedere dag een letter kleuren van 30 november tot en met 25 december – horen opdrachten, zowel voor kinderen uit de bovenbouw van het basisonderwijs, als voor jongere kinderen. Voor de oudere kinderen wordt daarbij gewerkt met verrekijsers, vogelkijkers, telescopen en microscopen als voorbeeld. Voor de jongere kinderen zijn de hulpmiddelen onder andere het puntje van de eigen neus, een blinddoek, en een eigen babyfoto.
3. Een kaarsenrooster dan een kort ritueel biedt rond het aansteken van de adventskaarsen. Dit jaar is het Lied van de Maand december hierin verwerkt: de vier antifonen uit LB 432 met de bijbehorende psalmcoupletten.
4. Bij het project schreven Ria Borkent en Roelof Elsinga een speciaal adventslied (zie pagina 80). Het is een stapel-lied van vijf strofen. Elke zondag wordt een couplet meer gezongen. In de coupletten komen de achtereenvolgende Bijbelse verderkijkers terug. Met Kerst komen daar de engelen van de kerstnacht bij, die de blik van de herders op het kind in de doeken richten. De melodie van het lied lijkt op een Engelse *hymn*. Het refrein, omringd door rusten, wijkt qua maatsoort af van de strofen – een beeldend effect. Roelof Elsinga schreef bij de melodie een begeleiding, koorzetting en voor bij het slotcouplet een bovenstem.

Al het materiaal is te downloaden via <http://www.steunpuntliturgie.gkv.nl/liturgisch-jaar/advent> ///

LIED ADVENTLIED 2014

T. RIA BORKENT /// M. ROELOF ELSINGA

1e advent – Marcus 13: 34

De deurwachter Psalm 25

thema: verderkijken vanuit de nood

1. Door de ramen van de tijd
steeds weer naar het uitzicht kijken,
verder dan de ogen reiken,
verder dan terreur en strijd.
Aan het dagelijkse front
naar het hemelrijk verlangen,
met vertrouwen onbevange
n kijken of de Heer al komt.

Verderkijker, wakkerblijver,
deurbewaker, dag en nacht -
onze Heer komt onverwacht.

2e advent – Johannes 1: 19-28

Johannes de Doper Psalm 80

thema: verderkijken naar de Messias

2. Met Johannes zie ik uit
naar de komende Messias.
Kan ik mij in Hem verliezen,
trots moet uit de weg geruimd.
Wie tot inkeer komt zal diep
ondergaan in waterstromen
en dan levend bovenkomen,
nieuw en door de Heer geliefd.

Verderkijker, voorbereider,
onderduwer, stem die zei:
onze Heer komt dichterbij.

3e advent – Jesaja 65: 17-25

Jesaja Psalm 85

thema: verderkijken naar de nieuwe
wereld

3. Wat Jesaja heeft beloofd
gaat God doen: een nieuwe aarde
en een nieuwe hemel maken,

alle tranen zijn gedroogd.
Lach en juich, Jeruzalem:
mensen bouwen weer hun huizen
en genieten van hun druiven
en geen slang verheft haar stem.

Verderkijker, toekomstwijzer
naar een nieuwe maatschappij -
Heer, U maakt de mensen blij.

4e advent – Lucas 1: 26-38

Maria Psalm 145

thema: verderkijken onder Gods trouw

4. God, U steunt ons in de nood,
zoals de profeten zeiden:
Davids zoon komt tussenbeide,
komt ons redden van de dood.
Jij, Maria, jonge vrouw,
draagt een kind de wereld binnen;
liefde wil opnieuw beginnen

in de schaduw van Gods trouw.

Verderkijker, moedermeisje,
wereldwijd zijn koningschap -
onze Heer die ik verwacht.

Kerst – Lucas 2:1-20 / Jesaja 52: 7-10

De herders Psalm 98

thema: verderkijkers bemoedigd

5. Als de snelle bode komt
met het goede nieuws van vrede,
als de engelen beneden
roepen: alle eer aan God,
als het kind in doeken ligt,
als de herders met de schapen
van geluk niet kunnen slapen,
krijgt de hoop een nieuw gezicht.

Verderkijkers, wakkerblijvers,
stralend licht komt over ons:
juich voor Jezus als Hij komt.

Adventlied

t.Ria Borkent / m.Roelof Elsinga

Door de ra - men van de tijd steeds weer naar het uit-zicht kij-ken,
5 ver - der dan de o - gen rei-ken, ver - der dan ter-reur en strijd.
9 Aan het da - ge - lijk - se front naar het he - mel-rijk ver - lan-gen,
13 met ver - trou-wen on-be - van-gen kij-ken of de Heer... al komt.
18 Ver - der - kij-ker, wak-ker - blij-ver, deur-be - wa-ker, dag... en nacht -
26 on - ze Heer komt on-ver - wacht.

Hoe gaat **OnderWeg** eruitzien?

Zo'n honderd proeflezers kregen onlangs een voorproefje van OnderWeg, het nieuwe magazine dat *De Reformatie* en *Opbouw* vanaf 10 januari 2015 samen gaan uitgeven. Wat was hun eerste indruk? En hoe zouden ze het blad typeren?

- >> 'Prettig leesbaar en overzichtelijk ingedeeld blad, goeie opmaak, nieuwsgierig makend.' <<
- >> 'Goed en toegankelijk qua uiterlijk. Ook informatief over de zaken die spelen in de verschillende kerkelijke achtergronden.' <<
- >> 'Overzichtelijk, goed te lezen stukken, mooie opmaak.' <<

We vroegen de proeflezers ook om het blad met één woord te omschrijven. Dit hoorden we daarop onder andere terug: **'Toegankelijk, interessant, mooi, vlot en modern, aantrekkelijk, uitnodigend, gevarieerd.'**

Laat Carlijn niet langer wachten. Geef haar de reis naar gereformeerd onderwijs!

**Geef ook
Schoolgeld**

Goed onderwijs of een goede toekomst? Wat ons betreft kan het een niet zonder het ander. En daarom geeft CFA/Schoolgeld al 30 jaar voor/om gereformeerd onderwijs. Want goed onderwijs is de basis voor een goede toekomst. Zeker wanneer docenten vanuit hun geloof in God leerlingen begeleiden naar volwassenheid, onderwijs geven en omgaan met de aan hen toevertrouwde leerlingen. En dat is ook de reden dat veel ouders de keuze voor gereformeerd onderwijs ondersteunen.

In ons land zijn er niet veel gereformeerde scholen te vinden. Dus wie kiest voor gereformeerd onderwijs moet soms een behoorlijk eindje reizen. Dat is op zich

niet erg, maar de kosten voor het openbaar vervoer kunnen daardoor behoorlijk oplopen. Ouders die deze kosten niet kunnen betalen, kunnen voor financiële steun terecht bij CFA/Schoolgeld. Hiervoor is jaarlijks een bedrag van **€ 450.000,-** nodig. Met een tussenstand van **€ 255.764,-** lopen we dus nog behoorlijk achter.

Helpt u mee deze achterstand in te halen? Laat Bram niet langer wachten. Uw bijdrage is meer dan welkom op IBAN: NL29 INGB 0005 3500 18 t.n.v. Stichting CFA Zwolle of op www.cfascchoolgeld.nl.
Alvast bedankt!

Schoolgeld
VOOR GEREFORMEERD ONDERWIJS

Geef **om** voor gereformeerd onderwijs!

De kwetsbaarheid van Jezus

Jezus Christus is het vleesgeworden Woord, en Gods Zoon heeft als mens onder ons gewoond; zo schrijft Johannes over de geboorte van Jezus. Het gaat hier over de menswording, het begin van het aardse leven van Christus dat als geheel voor onze redding en bevrijding onmisbaar is. Als mens is Jezus kwetsbaar geworden. Het is zaak om zorgvuldig na te gaan wat er precies onder die menswording verstaan moet worden en welke associaties misplaatst zijn.

TEKST: HANS SCHAEFFER, UNIVERSITAIR DOCENT PRAKT. THEOLOGIE AAN DE TU KAMPEN EN REDACTEUR VAN *DE REFORMATIE* /// FOTO: NIAL MCAULEY/FICKR.COM

Advent en Kerst markeren het begin van het kerkelijk jaar. Christenen delen hun jaar niet alleen op in vakanties met als hoogtepunt de lange zomervakantie. Christenen vieren niet alleen met Oud en Nieuw het begin van een nieuw kalenderjaar. Christenen hebben alle eeuwen door geprobeerd hun levensritme te laten kleuren door de belangrijke heilsfeiten uit het leven van Jezus Christus. De periode van advent bereidt voor op de viering van de menswording, de periode van de vasten bereidt voor op de viering van kruis en opstanding. Deze twee perioden van een aantal weken zijn de bekendste elementen uit ons christelijk kerkelijk jaar.

Gevaar Voor het geloofsleven van christenen is de menswording belangrijk. In Jezus Christus komt God heel dicht bij ons. Jezus heeft Zich als mens met ons geïdentificeerd, en wij kunnen ons op onze beurt met Hem identificeren.

In de brief aan de Hebreeënen wordt dat heel mooi omschreven. Hij moest 'in alles gelijk worden aan zijn broeders en zusters ... Juist omdat Hij zelf op de proef werd gesteld en het lijden volbracht heeft, kan Hij ieder die beproefd wordt bijstaan' (Hebr. 2:17,18). En: 'De hogepriester die wij hebben is er een die met onze zwakheden kan meevoelen, juist omdat Hij, net als wij, in elk opzicht op de proef is gesteld' (Hebr. 4:15,16).

Tegelijk schuilt in het thema van de menswording ook het gevaar dat wij mensen Jezus als mensgeworden Zoon van God te zeer naar ons toehalen. Dat kan in de manier waarop christenen over Hem spreken of zingen, alsof Hij onze vriend is bij wie wij gewoon helemaal onszelf mogen zijn. Dat kan doordat Jezus als boegbeeld voor menselijke plannen en wensen gebruikt wordt en daardoor voor ons karretje wordt gespannen. Jezus als mens kan heel dicht bij mensen komen, terwijl de heiligheid

en de grootheid van God hierin bewust of onbewust op afstand worden gehouden.

Toewending Ook in de theologie is het thema van de incarnatie, zoals de menswording in vakjargon genoemd wordt, geliefd. In ieder geval sinds de Tweede Wereldoorlog wordt het woord incarnatie ook gebruikt voor de toewending van God naar de schepping en de wereld. Terwijl de kerk voor het gevoel van velen in zichzelf bleef opgesloten, moest juist de mensgeworden Jezus ons bevrijden en de deuren en ramen wijd openzetten. Zoals Jezus de wereld binnenging, zo moeten ook christenen de wereld in gaan. Incarnatie staat dan voor de beweging naar anderen toe, die ander aanvaardend zoals Jezus het menselijk lichaam aanvaardde en mens werd zoals wij.

Presentie in de wereld Bovendien wordt aan advent en Kerst wel de betekenis gegeven dat wij het niet allereerst hebben over een abstract idee, een filosofische God, maar over een God die

Als mens is Jezus kwetsbaar geworden. Het is zaak om zorgvuldig na te gaan wat er precies onder die menswording verstaan moet worden en welke associaties misplaatst zijn.

heel concreet rond de eerste eeuw van onze jaartelling in Palestina inbrak in de menselijke werkelijkheid. Niet voor niets staat er in de geloofsbelijdenis dat Jezus ‘onder Pontius Pilatus’ heeft geleden. Het gaat over die concreet aanwijsbare, tastbare aanwezigheid van God in het leven van mensen van vlees en bloed toen en daar. Deze concreetheid van de mens Jezus staat tegenover een traditie waarin het vooral zou gaan over abstracte theorie en moeilijke theologische concepten. De toepassing is dan dat christenen, net als Jezus toen, ook concreet in de wereld aanwezig moeten zijn om Gods liefde te laten merken aan anderen. Het accent moet niet langer liggen op een systematische theologie, maar op concrete praktijken van christelijk geloof. De incarnatie van de Zoon wordt een model waarmee christenen hun presentie in de wereld mogen vormgeven. Sterker nog: de kerk is Christus in de wereld. Zoals God mens werd in Jezus, zo is de kerk nu bedoeld om lichaam van Christus in deze wereld te zijn.

Acceptatie Er zitten waardevolle elementen in deze twee benaderingen die de kerk een spiegel voorhouden. Toch wil ik hier ook de aandacht vestigen op het gevaar dat erin schuilt, namelijk dat we bij de menswording en nabijheid van God in de wereld allereerst aan acceptatie gaan denken. Wanneer God mens wordt, accepteert Hij ons menselijke bestaan. Deze acceptatie betekent gemakkelijk een kritiekloze en crisisloze

humaniteit van God, alsof het bij de menswording niet juist ook ging om het oordeel over de zonde en het grote onrecht in deze wereld; alsof God ons ‘accepteert zoals wij zijn’. Het punt is nu juist dat God deze wereld *niet* accepteert zoals ze is, en ons dus ook niet. Daarvoor is er veel te veel zonde en onrecht in ons christenleven, in ons kerk-zijn, in ons geloof. Het grote nieuws van het koninkrijk van God is nu juist dat God mens werd om deze schepping radicaal te herscheppen en te bevrijden van zonde. Door van de incarnatie een model voor christelijke presentie in de wereld te maken verlies je dit kritische aspect uit het oog.

Niet gemakkelijk Bovendien is het werkelijk navolgen van Jezus Christus in dit opzicht niet gemakkelijk. Werkelijk nabij zijn bij mensen, zoals Jezus nabij was, vergt een enorme geestelijke spankracht.

Enerzijds kost het veel inspanning om werkelijk dicht bij anderen te komen. Allerlei barrières moeten soms overwonnen worden wanneer ik bijvoorbeeld met een moslim in contact wil komen: taal, cultuur, geschiedenis, gewoonten. Het is nog niet zo gemakkelijk om die moslim-ander in zijn of haar andersheid te erkennen. Het betekent ook dat ik mijn eigen vooroordelen heel kritisch moet bekijken: wat

zit er bij mij wat de kloof tussen mensen versterkt?

Anderzijds is mijn aanwezigheid als christen bij anderen ook altijd gericht op verandering. Niet dat ik altijd weet hoe en waarin, maar waar Christus present wordt, blijven de zaken nooit zoals ze waren. Deze transformatie van onze werkelijkheid, waarbij gevolgen van zonde ontmaskerd en geheeld worden, hoort altijd onderdeel te zijn van de christelijke boodschap. Elke transformatie roept echter ook weerstand op, een weerstand die onderdeel is van de vijandschap (Gen. 3:16) die altijd ontstaat waar God in een zondige werkelijkheid zijn reddingsplan doorzet.

Paradox Misbruik van de menswording ontstaat daar waar het model van de menswording te gemakkelijk als model van christelijk handelen gebruikt wordt; waar de kern van de boodschap van Jezus Christus, die kwam om deze werkelijkheid te bevrijden van zonde en schuld, genegeerd wordt.

Misschien nog wel het meest wonderlijke is echter niet dat in ons nadenken en theologiseren de radicale boodschap van Gods Zoon die mens werd aan menselijke maatstaven wordt aangepast. Het wonderlijkste is dat Jezus van Nazaret

het toelaat dat wij dat doen. De diepste kwetsbaarheid van de menswording blijkt aan het kruis. Paradoxaal genoeg blijkt deze kwetsbaarheid mijn redding te zijn. Het gevaar dat mensen Jezus misbruiken blijkt onder-

deel van zijn reddingsplan. De kwetsbaarheid is opzet. Dat is het evangelie van de liefde. Aan ons de uitnodiging en roeping om deze liefde tot aan het kruis te beantwoorden in ons leven. ///

‘Het gevaar dat mensen

Jezus misbruiken blijkt

onderdeel van zijn

reddingsplan’

Kerst voor Nederlanders anno 2014

We leven in de tijd van advent. Nog even en het is Kerst: voor de één een prachtig feest, een ander heeft er weinig mee of voelt zelfs wat aversie. Dat laatste kun je tegenkomen bij mensen in je omgeving die niet (meer) geloven. Hoe beleven zij Kerst, wat betekent Kerst voor hen? In deze bijdrage komen twee mensen aan het woord: iemand die het geloof is kwijtgeraakt en een vrijgemaakte dominee.

Han van der Horst, historicus en babyboomer, groeide op met het christelijk geloof maar raakte die overtuiging al vroeg kwijt. Over zijn levensbeschouwelijke roots kan dus geen enkel misverstand bestaan. Hij is auteur van onder andere *De mooiste jaren van Nederland 1950-2000* en *Nederland, de vaderlandse geschiedenis van de prehistorie tot nu*. Van der Horst vertelt in zijn bijdrage dat het feit dat hij zijn christelijke levens-

overtuiging kwijtgeraakt is niet betekent dat Kerst hem koud laat. Met behulp van een bekend kerstlied legt hij uit waarom onze cultuur volgens hem ver afstaat van het evangelie van de geboorte van Jezus, veel verder dan de cultuur van de middeleeuwen. Van der Horst raakt hiermee een belangrijke vraag aan: is Kerst iets van vroeger? Kunnen mensen van vandaag er nog wat mee? Dat is zowel voor gelovigen als voor niet-gelovigen een interessante vraag.

Ds. Matthijs Haak gaat in zijn artikel op die vraag in. Van der Horst en Haak kennen elkaar doordat ze bij elkaar in de buurt wonen, de eerste in Schiedam, de tweede in Rotterdam. Vorig jaar kregen ze via Twitter contact met elkaar. Han van der Horst bezocht toen een keer een kerkdienst in Rotterdam-Delfshaven en maakte daarvan een sympathiek verslag op de opiniesite van de VARA: Joop.nl.¹

De kerstdruk

TEKST: HAN VAN DER HORST /// AFBEELDING: SCHILDERIJ HENDRICK AVERCAMP, WINTERLANDSCHAP MET SCHAATERS

Zouden gereformeerden weten wat 'grotpapier' is? Je kon het vroeger krijgen bij beeldenwinkeltjes en de katholieke boekhandel. Het was zwartgrijs van kleur en je moest er eerst een prop van maken om het dan weer uit te trekken. Daarna vouwde je het om een kartonnen doos en dan ontstond een miniatuurberglandschap met een grot. Dat vonden wij authentieker dan een stalletje met een strooien dak.

Zo rond advent vroegen de broeders die op de Sint Jozefschool voor de klas stonden aan de kindertjes om grotpapier voor hen mee te brengen. Zij bouwden

daar dan voor het bord enorme landschappen mee. Wij zagen hoe elke dag Maria en Jozef dichterbij de lege grot kwamen, net als de herders en de drie

koningen. Pas op de laatste schooldag voor de kerstvakantie zaten Jozef en Maria met de os en de ezel en de herders rond de kribbe. De wijzen waren nog onderweg. Die bereikten de grot pas op 6 januari, Driekoningen. Daarna werd het kunstwerk afgebroken.

In de zesde klas was alles ineens anders geworden. Broeder Valerius plaatste Jozef, Maria en de kribbe op een blauw kleed. We waren nu groot, legde hij uit.

Kerst: wie weet kom je beter het rijk van koning Winter uit dan je erin ging. ///

Wij hadden genoeg aan deze symboliek. Hij legde ons ook uit wat een symbool was en wij, twaalfjarige schooljongens, voelden ons ineens volwassen in het geloof. De verwachting die de broeders in de lagere klassen met de massale inzet van grotpapier teweegbrachten, kwam nu uit ons hart. Althans, dat dachten wij.

Weggeëbd geloof Dat geloof en die heilsverwachting zijn langzaam bij mij weggeëbd. Ze gleden als zand tussen mijn vingers door, zoals dat met zo veel mensen gebeurt in ons werelddeel, maar elders ter wereld niet of in veel mindere mate. Voor geloof heb je een bepaalde gave nodig, denk ik weleens, en anders wordt het niks. Mijn studiegenoot Antoine Bodar heeft die wel. Ik nu eenmaal niet. *C'est ça.* Ik ging lijden onder de druk van Kerstmis. Steeds maar weer, spotte ik in de kroeg, moesten wij wijken voor de terreur van de christenen en de gezinnen. Kerstmis was de zondagsheiliging in het kwadraat, een combinatie van intolerantie en hypocrisie. Met de kerst-

dagen vallen de meeste huwelijken uit elkaar, zei ik, want je zit zonder enige afleiding door buitengebeurens de hele

dag op elkaars lip. Het is wachten op de eerste die verwijtend zegt: 'Lekkere kerstsfeer maak jij met die chagrijnige rotkop.' Je mag dit

noemen hoe je wilt, maar hier zit veel zelfmedelijden in, alsmede zelfverheffing en nog meer wat je met de zeven hoofdzonden in verband kunt brengen. Ook wordt de 25e december, die je hoe dan ook moet uitzitten, er niet vrolijker of zinniger op. Dat heeft niet alleen het leven mij geleerd, maar ook een oud kerstlied, het mooiste kerstlied van de hele wereld, dat het 'Stille nacht, heilige nacht' glansrijk verslaat. 'Stille nacht, heilige nacht' betekent weg zappen, dit lied betekent luisteren in stille bewondering:

*Hoe leit dit kindeke hier in de kou.
Ziet eens hoe alle zijn ledekens beven.
Ziet eens hoe dat het weent en krijt van rouw!*

*Na, na, na, na, na, na, kindeke teer,
Ei, zwijg toch stil, sus, sus! En krijt niet meer.*

*Sa ras dan, herderkens komt naar de stal.
Speelt een zoet liedekje voor dit teer lammeken.
Het dunkt mij dat het nu haast slapen zal.
Na, na, na, na, na, na, kindeke teer,
Ei, zwijg toch stil, sus, sus! En krijt niet meer.*

*En gij, o engeltjes, komt ook hier bij.
Zingt een motetteke voor uwen koning.
Wilt hem vermaken met uw melodij.
Na, na, na, na, na, na, kindeke teer,
Ei, zwijg toch stil, sus, sus! En krijt niet meer.*

Koning Winter

We hebben hier te maken met een lied uit de Vlaamse volkstraditie, dat in de negentiende eeuw voor het eerst is opgetekend maar ongetwijfeld middeleeuwse wortels heeft. Het roept de sfeer op van de

kleine ijstijd, die tussen pakweg 1300 en 1800 zo veel strenge winters heeft opgeleverd en ook het decor leverde voor de bevroren landschappen van de schilder Hendrick Avercamp. In de middeleeuwen was koning Winter met zijn bevroren

>>>

adem een reële bedreiging van het leven. Hij bracht kou, honger en ellende. Voor heel veel mensen was het een gok of ze zijn heerschappij zouden overleven. Ze hadden het gezien, dat 'beven der leden'. Zonder dat ze voldoende hout of turf hadden om het vertrek echt warm te stoken. Terwijl ze alleen hun adem hadden en een slaapliedje konden zingen. Zuigelingen overleefden de winter massaal niet. 'Hoe leit dit kindeke' biedt de schets van een barre werkelijkheid.

Tegelijkertijd zien wij hoe Jezus al als onschuldige zuigeling lijdt voor onze zorgen. De kou in de kerstnacht is een voorbode van de kruisdood en daarmee óók en vooral van de verlossing. Middeleeuwen waren zeer wel in staat dát in zo'n lied te doorzien. Juist omdat het zo genadeloos uit hun leven gegrepen was. En wie dat niet voetstoots aanneemt, leze voor een beter begrip al de prachtboeken van professor Herman Pleij. Middeleeuwen geloofden dit allemaal.

Ik kan dat niet meer. Ook is de kerstdruk is nog niet van mijn huis geweken. Op 27 december maakt opluchting zich van mij meester. Je moet er hoe dan ook doorheen maar het is allemaal niet zonder betekenis. Kerstmis geeft je de kans de ijdelheid en het eigen gelijk even terzijde te schuiven om de hoop een kans te geven. Wie weet kom je beter het rijk van koning Winter uit dan je erin ging. Dat brengt zo'n oud lied in je naar boven en dat helpt.

God creëert ruimte

TEKST: MATTHIJS HAAK, PREDIKANT TE ROTTERDAM-DELFHAVEN

'Kerstmis geeft je de kans de ijdelheid en het eigen gelijk even terzijde te schuiven om de hoop een kans te geven.' Met deze prachtzin besluit Van der Horst zijn eerlijke, kritische en uitdagende beschouwing over Kerst.

Het woord 'kerstdruk' maakte in ieder geval gelijk wat bij me los, zij het anders dan de manier waarop Van der Horst erover spreekt. Mijn eerste Kerst als predikant zal ik niet snel vergeten. Maar liefst acht preken/overdenkingen stonden er toen op mijn program in een tijdsbestek van twee weken. Dat was dan inclusief de zondagen eromheen, de oud- en nieuwjaarsdienst en voorgaan in een bijzondere situatie. Aan het eind van die twee weken kon je me opvegen. Kerstdruk roept in die zin wel wat bij me op. Tegenwoordig gaat het met die druk overigens een stuk beter.

'Hoe leit dit kindeke' Bijzonder vind ik hoe Van der Horst het lied 'Hoe leit dit kindeke' bespreekt. Als ik hem goed begrijp, staat dat lied volgens hem symbool voor iets diepers. Vroeger herkenden de mensen de boodschap van de geboorte van Jezus. Want Jezus werd, zo zegt Van

der Horst, als het ware in hun eigen kou en onzekere bestaan geboren. Omdat ons leven in het Westen van de 21ste eeuw zo anders is, landt de boodschap van Kerst niet bij ons, lijkt hij te zeggen. Daar komt nog bij dat de kerk een haast tegenovergestelde werkelijkheid kan laten zien. Met zijn kenmerkende, onverbloemde en scherpe spreken laat Van der Horst gelovigen voelen hoe essentieel het is dat het evangelie gelééfd wordt, niet alleen aangehoord en bezongen. Daar bedank ik Van der Horst voor.

Uitgerangeerd Met het lied 'Hoe leit dit kindeke' kom je volgens mij inderdaad snel uit bij Kerst. Waar zou Jezus geboren worden als het vandaag zijn geboortedag zou zijn? Ergens op het vluchtelingeneiland Lampedusa. Jezus is het

kind dat op het schip van Afrika naar Europa van z'n ouders werd afgepakt, in de zee werd gegooid en verdronk. En Jezus is die stateloze asielzoeker over wie eindeloos wordt geprocedeerd en die ondertussen van plek naar plek rondzwerft. Ook niet uitgesloten kan worden dat Jezus die vrouw is die door haar man klakkeloos werd ingeruild voor een ander 'exemplaar'. Of dat Jezus de man is die onder het mom van vriendelijke woorden publiek door een ander in de kou wordt gezet. In deze mensen wordt Jezus in onze wereld

geboren, uitgerangeerd en sterft Hij. Van der Horst benoemt een essentieel punt als hij wijst op de afstand tussen het evangelie en onze cultuur. Dat is herkenbaar, voor mensen die niet geloven en net zo goed voor christenen. Natuurlijk is daar meer over te zeggen. Dat heb ik hierboven gedaan in de voorbeelden waarin je Jezus kunt zien. Daarmee wil ik aangeven: het evangelie is van en voor alle tijden. Jezus is in al onze troep geboren en daarin kopje onder gegaan.

Dat blijft een ongehoord verhaal. En toch is het volgens mij ook waar dat het evangelie er bij ons vandaag haast niet meer in kan.

‘Verklootpotentie’ Vorig jaar hebben we in onze kerk twee keer een gespreksgroep gehad over dit onderwerp. We hebben samen het boek *Dit is geen verdediging* gelezen, de vertaling van *Unapologetic* van Francis Spufford. Spufford neemt onze westerse cultuur van vandaag als uitgangspunt. Hij benoemt de cultuurerfaring waarin (haast) geen ruimte is om open te staan voor het besef dat God bestaat. Het aantrekkelijke van dit boek vind ik allereerst dat Spufford die ervaring gewoon laat staan. Het is niet erg, je bent daardoor ook niet minder mens of gelovige. Zó is het. Het andere aantrekkelijke is dat Spuffords antwoord op deze lege ruimte begint met een eerlijke, ontnuchterende zelfanalyse. Spufford vertelt dat hij langzaam maar zeker een mechanisme in zijn leven ontdekt, een gewoonte of een neiging die ervoor zorgt dat hij zaken grondig weet te verstieren. Spufford is nogal expliciet in zijn taalgebruik en spreekt in dit verband van een ‘ver-

klootpotentie’. Hij geeft een voorbeeld uit zijn eigen leven. Voor de zoveelste keer reageert hij verkeerd in een situatie van onenigheid in zijn relatie. Met ruzie loopt hij weg. De ruzie en zijn manier van reageren waren niet nieuw, wel het besef van zijn typerende gewoonte om de boel grondig kapot te maken. Alsof hij zich dat mechanisme ineens werkelijk realiseert en toegeeft dat dat van hém is. Het viel me op in de gespreksgroepen dat iedereen, zij het op verschillende manieren, iets van die potentie herkende.

Hoop Wat Spufford hiermee doet is zichzelf ontmaskeren. Volgens mij is dat waar het bij Kerst om gaat. God geeft Zichzelf in Jezus aan nota bene zijn eigen volk. Het evangelie vertelt dat er juist in dat volk geen ruimte is voor Jezus om geboren te worden (Lucas 2). Het zit blijkbaar niet in het religieuze karakter van een volk of een mens. Gods ontmaskering is zo mooi omdat Jezus tóch geboren wordt. God creëert ruimte. Maar God gaat nog veel verder. Het zit blijkbaar ook niet in

het gebrék aan geloof. Want magiërs die de God van Israël niet kennen, komen om Jezus hulde te bewijzen (Matteüs 2). Ik krijg de indruk dat God met Kerst

iets bijzonder zegt. Dat Hij zijn plan voor een betere wereld doorzet. Het liefst met ons. Maar nogal vaak zonder ons. En als het moet ook tegen ons in; dan doet God dat ook zonder pardon en toch ook genadig. Zo vier ik Kerst. Het is zo dat onze cultuur haast

geen luisterruimte voor God heeft. Toch komen mensen die zonder enige vorm van religie zijn opgegroeid tot geloof en worden ze gedoopt. Die ruimte creëert God. Zo’n bekering is Kerst. Iemand die echt verzet had tegen Jezus, leert Hem aanvaarden als zijn verlosser. Mensen die geen ruimte hadden om van elkaar te houden, leren dat toch te doen. Mensen die het gebrek aan luisterruimte kennen, leren zeggen: en tóch! ///

1. Zie <http://jmhaak.com/2013/12/16/delfshaven-en-joop-nl>.

Jezus is het kind dat op het schip van Afrika naar Europa van z’n ouders werd afgepakt, in de zee werd gegooid en verdronk. ///

Klein pinksteren

TEKST: JEROEN SYTSMA, PREDIKANT TE MIDDELBURG. /// FOTO: WOUTER DE BRUIJN /// FLICKR.COM

‘Sorry mensen, jullie kunnen er niet meer in, het is vol...’ De koster staat in de deuropening van de kerk en houdt je tegen. Achter je staan nog tientallen andere gemeenteleden. Iedereen kijkt verbaasd. Wat is er aan de hand? Nou, in de afgelopen week zijn driehonderd stadsgenoten tot geloof gekomen. En vandaag komen ze voor het eerst naar de kerk. Om kwart over negen is het kerkgebouw al overvol. De koster baant zich een weg naar de ingang: ‘Sorry mensen...’

Probeer je het eens in te denken: in één week driehonderd stadsgenoten die christen worden. Waarom dit gedachte-experiment? Als Kruiskerk in Middelburg denken we dit seizoen na over hoe we het goede nieuws over Jezus meer en beter kunnen delen met mensen om ons heen. We zijn niet de enigen. *‘Ik ben niet machteloos.* Missionair gemeente-zijn staat bij veel kerken hoog op de agenda. Maar weten we wel waar we aan beginnen? Stel dat het ons lukt, dat we een meer missionaire gemeente worden, overzien we dan de gevolgen wel?

Werven Ik moest denken aan de spectaculaire groei van de eerste christelijke gemeente. Op de eerste pinksterdag kwamen drieduizend mensen tot geloof. Toen dacht ik: Stel nou dat wij een klein Pinksteren meemaken, niet drieduizend maar driehonderd nieuwe christenen in één week. Is dat een absurd aantal? Onmogelijk? Het is niet te verwachten. Menselijkerwijs, gelet op hoe het met de kerk in Nederland gaat. Ik ken niet één verhaal over een kerk die in één week

met driehonderd pasbekeerden groeide. Maar onmogelijk? Natuurlijk niet! Alereerst niet vanwege de macht van God en de kracht van de heilige Geest. En absurd? Valt ook wel mee. Als elk lid van de Kruiskerk van zestien jaar en ouder ieder jaar één iemand helpt christen te worden, hebben we jaarlijks een groei van meer dan driehonderd mensen. En nu ben ik benieuwd wat die laatste zin met je

deed! *Als elk lid één iemand helpt christen te worden...* Dat komt dichtbij. Jij kunt iemand tot Jezus Christus leiden. Het christelijk geloof uitleggen, voorleven, en iemand vragen ook voor Jezus te kiezen. Misschien heb je dat nog nooit zo concreet gedacht over jezelf. Hier zit voor mij de eerste winst van het gedachte-experiment. Getuigende kerk zijn, wervende kerk zijn, daar is iedereen bij ingeschakeld. En het legt iedereen in de kerk een vraag op het hart: houd ik zo veel van God en Jezus dat ik die liefde ook echt wil delen met de mensen om me heen? En omgekeerd: houd ik zo veel van de mensen om me heen dat ik ze het enorm gun dat ze Jezus gaan volgen?

Afhankelijk Er is meer winst van dit gedachte-experiment: wat zijn we afhankelijk van God! Alleen Hij kan geloof geven, harten veranderen. Die eerste pinksterdag met drieduizend nieuwe mensen was een uniek moment in de geschiedenis. Zo indrukwekkend is het daarna misschien wel nooit meer geweest. Ik kan door Middelburg fietsen, al die mensen zien, ze Gods genade gunnen, dromen van een groeiende kerk, en me tegelijk ook machteloos voelen. Al die mensen lijken zo onbereikbaar, zo afgeknapt op de kerk of zo overtuigd van een ander geloof. Maar ik ben niet machteloos. Ik ben afhankelijk. Een machteloos gevoel laat je bij de pakken neerzitten, dan gebeurt er niets. Afhankelijkheid brengt tot gebed en daarna tot actie: God, help ons. Zend uw Geest. Geef ons geloof, moed, ideeën, woorden, liefde. En laten ze door uw Geest effect mogen hebben. Opeens driehonderd mensen erbij. Wat voor gevolgen zou dat hebben? Irritant is natuurlijk dat het nog moeilijker wordt je auto te parkeren of een plekje voor je fiets te vinden! En we passen niet meer in het kerkgebouw, dus dat worden dubbele diensten. Dat betekent afscheid nemen:

Ik kan door Middelburg fietsen, al die mensen zien, ze Gods genade gunnen, dromen van een groeiende kerk, en me tegelijk ook machteloos voelen. ///

de helft van de gemeente zie je op zondag niet meer. En er is geld nodig! Veel geld. Zo veel nieuwe mensen betekent dat we extra menskracht nodig hebben. In de praktijk blijkt dat mensen die tot geloof komen vaak minder verdienen dan de gemiddelde Nederlander en vaker financiële problemen hebben. De diaconie krijgt het dus druk. Dat gebeurde ook in de jonge christelijke kerk in Jeruzalem. De enorme groei kostte veel geld. De eerste christenen losten dat op door hun bezittingen te verkopen. Dat lijkt me goed huiswerk voor de komende week: wat kun jij verkopen om de grote groei van de kerk op te vangen?

Warmte en gezelligheid Driehonderd mensen erbij. Het betekent ook: heel goed luisteren naar het slot van Jezus' gelijkenis over de twee zonen. De jongste zoon kwam weer thuis. Iedereen blij! Nou ja, behalve de oudste zoon. Die was helemaal niet blij met de terugkeer van zijn broer. Hij vond alle aandacht voor die vent die nog naar de varkens stonk heel oneerlijk. In dit verhaal van Jezus staat de oudste zoon voor geboren en getogen kerkmensen: altijd goed meege-

daan, bijgedragen aan de opbouw van de kerk, vol van kennis en ervaring. Maar dan staat opeens de jongste zoon op de stoep en alle aandacht gaat naar hem uit. Er wordt zelfs flink geld voor hem uitgegeven, terwijl er nog van alles aan hem mankeert. De oudste zoon is boos! Driehonderd mensen die pas tot geloof gekomen zijn. Die moeten nog een heleboel leren. Die zijn niet in één klap van hun oude leven af, die brengen een heleboel verrassingen met zich mee. De opdracht voor de oudste zoon, voor de geboren en getogen kerkmensen, is liefde, vreugde, aanvaarding bieden. Liefde die zich uit in warmte en gezelligheid. Die twee woorden heb ik niet van mijzelf. Ik hoorde ze in Rotterdam, toen ik daar te gast was in een kerk die sterk missionair gericht is. Ik vroeg aan iemand: 'Wat maakt dat mensen hier komen en blijven?' 'Warmte en gezelligheid,' was het antwoord. Mijn gesprekspartner zei er meteen bij dat ze natuurlijk ook komen voor een goede

preek, voor zingen en gebed, maar die dingen leren ze pas in de loop van de tijd waarderen. Als je de mensen vraagt waarom ze in eerste instantie kwamen én bleven, dan zeggen ze: warmte en gezelligheid. In een gemeente die niet gesloten is, maar een kring die zich graag opent voor nieuwe mensen. Door een groet, een hartelijk welkom, jezelf even voorstellen, een gesprek. Het wordt bijna altijd gewaardeerd. En het kan zoekers

enorm helpen nog eens te komen.

En als je op dit moment vooral bedenkt hoe onwaarschijnlijk het is dat in korte tijd zo veel mensen tot geloof komen, en als je aanvoelt hoe moeilijk mensen tot geloof komen: prijs God dan voor het geloof dat

hij jou al gaf! Jij bent al wel tot geloof gekomen. God heeft jou dat wonder al gegeven. Denk niet dat God van jou makkelijker een gelovige kan maken dan van je ongelovige buurman of collega. God doet wonderen, je bent zelf het levende bewijs. ///

*'De opdracht voor de
geboren en getogen
kerkmensen is liefde,
vreugde, aanvaarding
bieden'*

Mannen én vrouwen: gezalfden van Christus

TEKST: HENK FOLKERS, EMERITUSPREDIKANT VAN VEENENDAAL-OOST. ///

AFBEELDING: BLACADER CHAPEL, ST. MUNGOS KATHEDRAAL, GLASGOW. LAWRENCE LEW OP / FLICKR.COM

Met dankbaarheid constateer ik dat de synode van Ede 2014 heeft uitgesproken dat de visie dat behalve mannen ook vrouwen in de kerkelijke ambten mogen dienen vrij bespreekbaar moet zijn. Die vrijheid is echter de nieuwe deputaten niet gegund. Zij moeten in acht nemen dat 'de verantwoordelijkheid voor het geestelijk leidinggeven aan de gemeente' de exclusieve taak is van mannelijke ambtsdragers.

Hoe verborgen ook in de gronden, een andere interpretatie kan ik aan het genomen besluit niet geven. Opvallend is dat de synode hiervoor geen enkel concreet argument uit de Schrift aanvoert. Zij stelt eenvoudig dat dit volgt uit het 'doorlopend spreken van de Schrift'.¹ De kernvraag blijft dus: mogen alleen mannen de gemeente van de Heer leiden?

Twee lijnen Nu kan ik wat de Bijbel zegt over leidinggeven niet uitputtend in één artikel samenvatten. Maar als het gaat over het doorlopend spreken van de Schrift, onderscheid ik twee lijnen. De eerste lijn hangt samen met hoe de Bijbel het woord 'oudste' gebruikt. Het woord komt zowel in het Oude als het Nieuwe Testament veelvuldig voor. Een familiehoofd wordt oudste genoemd, de bestuurder van een dorp of stad ook. Een raad van oudsten kan een rechtscollege zijn of de bestuurders van een synagoge. Na Pinksteren voegen oudsten zich bij de apostelen om samen het bestuur te

vormen van de gemeente van Jeruzalem. Paulus stelt in de gemeenten die hij sticht oudsten aan.

Afhankelijk van de sociale structuur waarbinnen zij functioneren, ontvangen oudsten binnen de groep een leidende en gezaghebbende functie. Vrijwel altijd maken ze zelf ook deel uit van de groep. Deze gezagsdragers zijn mensen zoals wij.²

De tweede lijn is anders. Dan gaat het om mensen die door God persoonlijk geroepen en door de heilige Geest bekwaamd worden tot hun taak. We denken aan de priesters en de Levieten die de eredienst in tabernakel en tempel verrichtten. De koningen in Israël zijn door God aangesteld, evenals de profeten. Zij maken wel deel uit van het volk, maar oefenen hun taak geheel zelfstandig uit, krachtens een volmacht die rechtstreeks uit de hemel komt. Je bent dan ook priester, profeet of

koning voor het leven. Ik noem hier nadrukkelijk deze drie functies, omdat zij bepalend zijn voor ons onderwerp. Daarnaast zijn er immers anderen die direct door God voor hun taak worden aangewezen, zoals Aholiab en Bezaliël en niet te vergeten Maria, Jezus' moeder.

Priesters, profeten en koningen hebben de weg bereid voor dé gezalfde van de HEER, onze Heer Jezus Christus. Na zijn kruisiging en opstanding houden deze drie afzonderlijke, oudtestamentische functies op te bestaan. Zij leven voort in de levende Heer, die

onze hoogste profeet, enige priester en eeuwige koning is.

Het onvoorstelbare wonder van Gods genade is daarna het feest van Pinksteren. Want dan bekwaamt God door de zalving met de Geest allen die in Christus zijn, mannen én vrouwen, voor hun taak binnen de gemeente: als profeet zijn naam

'De Bijbel laat de organisatie van de kerk over aan de mondigheid van hen die in Christus zijn'

belijden, als priester je leven offeren, als koning strijden tegen het kwaad en overwinnen.³

Presbyteriaal Voor het geestelijk leidinggeven aan de gemeente gelden dus twee criteria: oudste zijn en/of in Christus zijn. De vraag is of vrouwen door een van beide criteria worden uitgesloten. Vaststaat dat de gemeente van Jeruzalem onder andere door oudsten geleid is (Hand. 15:4) en dat Paulus in iedere gestichte gemeente oudsten aanstelde (Hand. 14:23). Dat wekt de suggestie dat de christelijke kerk een presbyteriale, dat wil zeggen: een door ouderlingen bestuurde structuur behoort te hebben. Toch zegt ook de Synode van Ede dat onze ambtelijke structuur uit de tijd van de Reformatie afkomstig is en dus niet rechtstreeks aan de Schrift is ontleend. De synode heeft hier een punt. Al tijdens de generatie na de apostelen verdwijnen de oudsten op de achtergrond en nemen de bisschoppen (*episkopoi*) hun plaats in. Zij hebben de kerk door de moeilijke

perioden van kerkvervolging en dwalingen heengeleid. Zij vertegenwoordigden de kerk op de grote oecumenische concilies.

Onze kritiek op dit bisschoppelijk systeem heeft te maken met de corruptie ervan in de middeleeuwen. De volgelingen van Calvijn hebben daarop gereageerd, maar ook de luthersen en anglicanen, ieder op zijn eigen manier en afhankelijk van de omstandigheden. Met andere woorden: het bestuur van de nieuwtestamentische kerk kun je niet rechtstreeks uit de Bijbel halen. Eerder is het omgekeerde het geval: de Bijbel laat de organisatie van de kerk over aan de mondigheid van hen die in Christus zijn. Dat was trouwens al zo in de tijd van het Oude Testament. Alles wijst daar in de richting van het ene adres voor de eredienst, de tempel in Jeruzalem. En toch ontstaan overal in de diaspora, onder het gezag van oudsten, synagogen waar op de sabbat het Woord van God opengaat. De Bijbel schrijft het niet voor maar verbiedt het ook niet. Deze synagogen zijn

van onschatbare betekenis geweest voor de verbreiding van het christendom in de eerste eeuw. Geen wonder dat Paulus de prille gemeenten onder het gezag van oudsten stelt: zij waren niet anders gewend.

Twee vragen Er moeten dus twee vragen beantwoord worden, namelijk: mogen vrouwen als oudste leidinggeven aan de gemeente, en: wat betekent de zalving met de heilige Geest, het in Christus zijn, voor de taak van vrouwen in de kerk? Als de oudste voortkomt uit de samenleving waarin hij functioneert, dan is het niet meer dan vanzelfsprekend dat hij met die samenleving mee-evolueert. Zo is de oudste in de poorten van Betlehem in de tijd van Ruth een andere dan de leiders van de synagoge in Nazaret. En de oudsten in Calvijns Geneve herkennen zich niet in die van een plattelandsgemeente in Hongarije. Daaruit trek ik de volgende conclusie: als de sociale structuur van de samenleving kleur geeft aan het leiderschap in die >>>

Met Pinksteren bekwaamt God door de zalving met de Geest mannen én vrouwen, voor hun taak binnen de gemeente ///

samenleving, dan ligt het voor de hand dat vrouwen vandaag de dag een plaats krijgen in het college van oudsten. Ik volg hier dus een andere gedachtelijn dan het rapport van de deputaten M/V in de kerk, maar kom bij dezelfde conclusie uit.

In antwoord op de tweede vraag zou ik willen zeggen: als je mag delen in de zalving van Christus, dan ligt heel het spectrum van het christen-zijn voor je open. Mannen en vrouwen hebben op dezelfde manier deel aan die zalving (Hand. 2:3,17,18; 1 Joh. 2:20,27). En daarom behoren zij op dezelfde manier, naar de gaven die God aan een ieder persoonlijk schenkt, hun profetische, priesterlijke en koninklijke taak uit te kunnen voeren. Iedere gelovige die daarvoor gaven ontvangen heeft, kan door God tot elke taak in de kerk geroepen worden, ook die van oudste.

Dienaar van het Woord Aparte aandacht verdient de oudste aan wie volgens onze kerkelijke papieren de taak van prediking en onderricht is toevertrouwd: de dienaar van het Woord. Sluipenderwijs heeft bij ons de gedachte postgevat dat de predikant een soort beroepsouderling is, aan wie om die reden de verkondiging van Gods Woord en de bediening van de sacramenten is toevertrouwd. Als dat klopt, dan is er in het licht van het bovenstaande geen enkele reden om deze functie aan vrouwen te onthouden. Maar zo eenvoudig ligt het niet. In Efeziërs 4 worden apostelen en profeten, evangelisten en herders en leraars op één lijn gesteld. Daarin onderscheidt dit hoofdstuk zich van veel andere

Schriftplaatsen die over de opbouw van de gemeente gaan. Wat hebben de vier functies in Efeziërs 4 met elkaar gemeen? Dat zij de structuur van een plaatselijke gemeente overstijgen. Terwijl de oudste alleen bevoegdheid heeft in zijn eigen gemeente, functioneert de herder en leraar, naast de andere drie, in de breedte van de

universele kerk. Over die kerk gaat het dan ook in de brief aan de gemeente van Efeze.

Het voert te ver om in dit artikel de functies van apostel, profeet en evangelist nader te definiëren. Maar als we deze gedachtegang volgen, dan wordt wel begrijpelijker hoe de functie van herder en leraar al tegen het einde

van de eerste eeuw evolueert naar het ambt van bisschop, anders dan die van de oudste en de diaken.

Unieke positie Calvin heeft voor een presbyteriale kerkstructuur gekozen, in reactie op de rooms-katholieke verworpen hiërarchie. Maar ook hij blijft de predikant nadrukkelijk van de oudste onderscheiden. De predikant krijgt een gedegen opleiding. Terwijl de ouderling binnen de gemeente wordt aangewezen, komt de predikant van buiten. Classis en synode zien toe op zijn ordinatie en binnen de kring van geordineerde predikanten worden hem de handen opgelegd. Hij kan niet aftreden, zijn ambt is zijn leven. Hij heeft het recht het Woord van God te bedienen, niet alleen in zijn eigen gemeente, maar wereldwijd. Aan hem is de bediening van de sacramenten toevertrouwd. Sterker nog, terwijl de roomse sacramenten worden afgeschaft, is het de taak van de predikant de confessie af te nemen, als vervanging van het vormsel

en de biecht. Dit noemen wij tegenwoordig de confirmatie of geloofsbelijdenis. Alleen hij mag huwelijken sluiten of inzegenen, alleen hij mag predikanten en andere ambtsdragers bevestigen. Dit zijn geen naweën van een rooms-katholieke praktijk. Integendeel, hierin zien we een traditie van twintig eeuwen kerkgeschiedenis. Erosie van deze speciale positie van de dienaar van het Woord leidt tot vershraling van de kerk.

Delen in de zalving Nu gaat het ons om de vraag: zijn er in deze unieke positie van de dienaar van het Woord argumenten te vinden die de deur naar dit ambt voor vrouwen sluiten? In de beperkte omvang van dit artikel ontbreekt me de ruimte om in te gaan op de gevoelige teksten die de bewegingsvrijheid van vrouwen in de kerk lijken in te perken. Maar argumenten om vrouwen uit te sluiten van het ambt van dienaar van het Woord die voortvloeien uit de unieke positie van dat ambt, kan ik in de Schrift niet vinden. De apostolische traditie ligt vast in het Woord van God, dat de kerk dicht bij haar hoofd moet houden. Als vrouwen zich zoals hierboven betoogd door de zalving van Christus profeet en priester mogen noemen, en dus in de publieke samenkomst mogen bidden en profeteren, zoals blijkt in 1 Korintiërs 11:5, dan is in hun mond en handen de dienst van Woord en sacrament ook heilig, mits zij daartoe wettig geroepen worden. ///

1. Zie voor de precieze formulering en onderbouwing www.gkv.nl/organisatie/generale-synode/besluiten-gs-2014/.
2. Zoek voor Schriftplaatsen in een concordantie onder het trefwoord 'oudste'.
3. Zie zondag 12 van de Heidelbergse Catechismus, inclusief de Schriftplaatsen.

TEKST: GERBRAM HEEK, PREDIKANT TE MIJDRECHT ///

Sinterklaas

De discussies over pepernoten en Zwarte Piet beginnen ieder jaar eerder. Het vertrouwde sinterklaasfeest is in beweging. Daar kun je van alles van vinden, maar het biedt ook kansen voor de kerk.

Ons sinterklaasfeest is een mix van een oud christelijk verhaal, Germaanse mythologie en een flinke scheut modern hedonisme. Ergens in het begin van de middeleeuwen heeft de kerk het christelijke verhaal verbonden met Germaanse elementen om zo een diaconaal feest te creëren.

Het christelijke verhaal gaat over bisschop Nicolaas van Myra, die een handvol goudstukken door de schoorsteen van een armoedige woning gooit, zodat de meisjes van het gezin een bruidsschat hebben en kunnen trouwen. Hij bewaart ze daarmee voor een trieste toekomst. In dit verhaal werden elementen uit de Germaanse mythologie verwerkt, zoals Wodan die op zijn achtbenige witte paard

langs de hemel rijdt en de heidense offers die bij de vuurplaatsen werden gebracht. Het sinterklaasfeest is, net als bijvoorbeeld Sint Maarten, geplaatst tussen het binnenhalen van de oogst en het invallen van de winter. De kerk schiep zo de gelegenheid om van de rijkdom die was binnengehaald te delen met de armen, zodat die ook de winter door konden komen. Bij Sinterklaas ging het speciaal om het delen met arme kinderen.

De kerk heeft met het sinterklaasfeest op een heel creatieve manier in de bestaande cultuur een aanknopingspunt gevonden voor het evangelie. Wij leven zelf in een cultuur waarin het sinterklaasfeest op nummer één staat in de top honderd van Nederlandse tradities. Nu het feest in beweging komt, ligt er opnieuw een kans voor de kerk om, net als in de middeleeuwen, met het evangelie aan te sluiten bij onze cultuur. Om de christelijke elementen van het feest, die hartelijker, delender

en genadiger zijn dan de andere, weer de aandacht te geven die ze verdienen.

In Mijdrecht vierten enkele gezinnen – met vooral tieners – niet zelf Sinterklaas, maar ze gaan op sinterklaasavond verkleed en met cadeaus langs de huizen uit het adressenbestand van de voedselbank, ze bezoeken mensen die eenzaam zijn of op een andere manier juist dan aandacht of hulp kunnen gebruiken.

Laten we als kerk de uitdaging oppakken om hetzelfde te doen als de kerk in de middeleeuwen en van Sinterklaas weer een diaconaal feest maken. En het mooiste is: het christelijke verhaal heeft daar helemaal geen Zwarte Piet voor nodig.

De late regen

Sommige gelovigen zijn al zo'n 70 jaar met God samen op gegaan. Zij hebben periodes gekend van overgave, twijfel, zekerheid en geestelijke droogte. In dit boek geven acht van hen iets van hun lange ervaring door. De schrijvers komen uit verschillende achtergronden, maar delen hun diepe liefde voor God: **Elly Zuiderveld, André Lascaris, Aad Kamsteeg,**

Jozef Wissink, Dien de Haan, Piet de Jong, Jaap Zijlstra en Feike ter Velde.

Buijten & Schipperheijn Motief

www.buijten.nl – in de boekwinkel – 144 p., geïllustreerd, € 12,50

Uit de kerken ///

Aangenomen:

Naar Capelle aan den IJssel Zuid/West: R.J. Vreugdenhil te Lelystad, die bedankte voor Rouveen en Dordrecht.

Naar Zwolle-Zuid: E.J. Sytsma te Middelburg.

Bedankt:

Voor Den Helder: B.C. Buitendijk te Bunschoten-Oost;

Voor Onnen: D. Mak te Emmeloord, die heeft aangegeven het toegezegde beroep van de Tehuisgemeente Groningen (NGK) te zullen aannemen.

De derde dag

GOD ZEI: 'HET WATER ONDER DE HEMEL MOET NAAR ÉÉN PLAATS STROMEN, ZODAT ER DROOG LAND VERSCHIJNT.' EN ZO GEBEURDE HET.

Genesis 1:9

Het opschrift boven Genesis 1 vertelt dat God in het begin hemel en aarde schiep (1:1). De hemel blijkt de wijde lucht boven ons hoofd te zijn. De aarde geeft hij als vaste grond onder onze voeten. De eerste drie scheppingsdagen melden vervolgens hoe de aarde zoals wij die kennen, geschapen en geworden is.

- Op de eerste dag scheidt God het licht en scheidt het van het duister. Het duister was er al (1:2). Nu krijgt het duister een beperkte plaats in de nacht, onderscheiden van het licht van de dag.
- Op de tweede dag scheidt God een 'gewelf' en scheidt Hij de oervloed in water op aarde en 'water' in de lucht. Ook de oervloed was er al (1:2).
- Op de derde dag wijst God de watervloed op aarde zijn plaats en brengt Hij het droge land tevoorschijn. Zo ontstaan de biotopen die land en zee heten.

'Oervloed' en 'gewelf' zijn termen uit een oud wereldbeeld. De aarde zou op zuilen in de wateren onder de aarde staan, terwijl het harde gewelf de hemel en haar wateren draagt. Hoe kunnen we begrijpen dat God op de derde dag land en zee onderscheidt? De dichter van Psalm 104 heeft erover gemediteerd.

*'U hebt de aarde op pijlers vastgezet,
tot in eeuwigheid wankelt zij niet.
De oerzee bedekte haar als een kleed,
tot boven de bergen stonden de wateren.'*

Hij ziet de oervloed de hele aarde bedekken, zodat zelfs de bergen onder water staan. Als

Gods machtig stemgeluid klinkt, stuiven de wateren uiteen, 'bergen rijzen op, dalen zinken neer' (NBG-1951). De Nieuwe Bijbelvertaling laat het water vluchten naar hoog- en laaggelegen plekken. Maar vers 8a is een tussenzin. Als het hoge water wegstroomt, zie je eerst bergen opduiken en vervolgens dalen zich uitdiepen. Zo zou het gaan als de oceanen leegstromen. De ondiepten blijken bergtoppen, de troggen blijken bergdalen.

Als Bijbellezer in de 21ste eeuw vraag ik: maar als de bergen en dalen er al waren (ook toen zij onder water stonden), waar is de watermassa dan gebleven? Is het misschien toch letterlijk gebeurd, zoals Psalm 104 het verbeeldt: bergen rezen op, dalen zonken neer? De geologie vertelt over plaattektoniek. De aardkorst bestaat uit verschillende platen die tegen elkaar schuren (waardoor aardbevingen ontstaan). De ene plaat duwt de andere omhoog, weer een andere wordt neergedrukt. Bergen vertellen een geschiedenis van groei of afvlakking. De continenten zoals wij die kennen, lijken als puzzelstukken in elkaar te passen. Ooit zou er maar één oercontinent zijn geweest. Zoals toen God zei: 'Het water moet naar één plaats moest stromen, zodat er droog land verschijnt.' Nee, Genesis 1 is niet geschreven om het oercontinent en een geschiedenis van plaattektoniek te openbaren. Maar de scheppingsopenbaring geeft de Israëlitische dichter, de westerse wetenschapper en gelovigen uit alle eeuwen stof tot nadenken. En overvloedig reden tot aanbidding.

Onderweg zijn is...

>> '...van A naar Beter rijden. Je weet exact waar de reis naartoe gaat, maar niet wanneer je zult arriveren. Je zit je soms te verbijten in de file. Je betreurt verkeerd genomen afslagen. En je huilt bij de zoveelste panne. Maar om de zoveel kilometer zie je dan weer dat bord langs de weg staan: "Het nieuwe Jeruzalem – Spoedig". Die brandstof raakt nooit op.' <<

>> Jordi Kooiman, redacteur OnderWeg

Vanaf 10 januari 2015 verschijnt het nieuwe, tweewekelijkse magazine *OnderWeg*.

- Een bron van toerusting en inspiratie voor elk gemeentelid.
- Artikelen rond persoonlijk geloof, gemeente-zijn en samenleving.
- Nieuwe rubrieken, nieuwe columns en vele beschouwingen, interviews en reportages.
- 24 nummers per jaar, ruim 850 pagina's leesplezier.

OnderWeg

Inspiratie voor reisgenoten

OnderWeg is een voortzetting van *Opbouw* en *De Reformatie*. De huidige abonnees krijgen het blad vanaf januari 2015 automatisch toegestuurd. Nog geen abonnee? Bestel alvast een proefabonnement op www.dereformatie.nl of www.opbouwonline.nl.

